

VANHEMPIEN BAROMETRI

- toinen aste

Vanhempien näkemyksiä

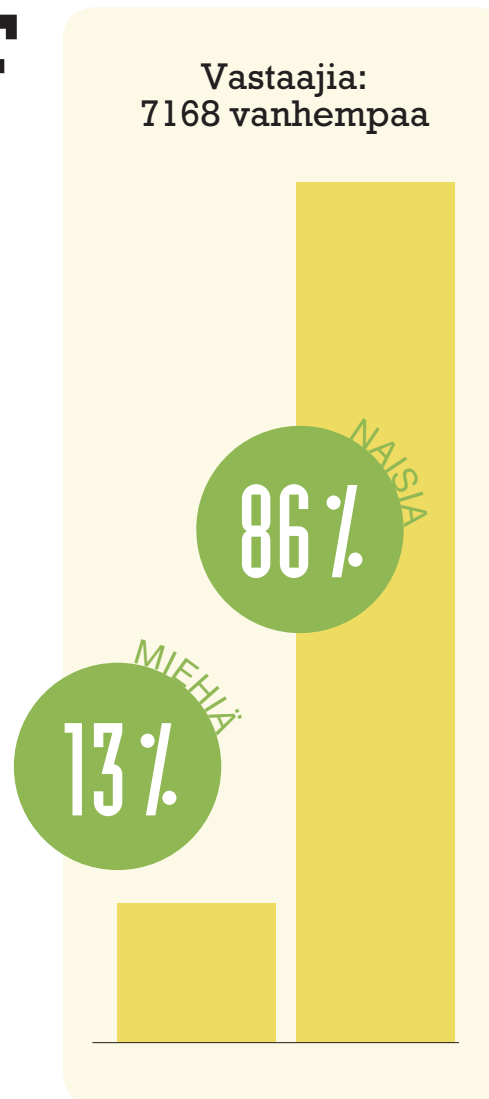
nuorten koulunkäynnistä,
kodin ja oppilaitoksen
yhteistyöstä sekä
vanhemmuudesta
ja kasvatuksesta kotona

Suomen Vanhempainliitto
Förbundet Hem och Skola i Finland

TAUSTATIEDOT

Toisella asteella opiskelevien nuorten vanhemmille suunnattu Vanhempien barometri on Suomessa ensimmäinen laatuaan. Kysely toteutettiin verkkokyselynä. Vastaukset kerättiin 30.11.–18.12.2022 välisenä aikana.

- 86 % vanhemmista koki, että oppivelvollisuuden laajentuminen 18-vuoden ikään on hyvä asia.

Vanhempien korkein koulutustaso

32 % ammattitutkinto

4 % ylioppilastutkinto

29 % alempi AMK tai korkeakoulututkinto

34 % ylempi AMK tai korkeakoulututkinto

Lapsen koulukieli

82 % suomenkielisessä

8 % ruotsinkielisessä koulutuksessa

Lapsen sukupuoli

44 % tyttö

54 % poika

Lapsen ikä

88 % oli 16-/17-vuotiata

83 % lapsista kuului laajennetun oppivelvollisuuden piiriin

Lapsi opiskelee

37 % ammatillisessa koulutuksessa

tytöt 25 %

pojat 47 %

57 % lukiossa

tytöt 69 %

pojat 47 %

Tuen tarve ja oppilaitoksen tuki

Ei, nuorella ei ole tarvetta tuelle.

Amma-
tillinen

Lukio

51 %

64 %

Ei, mutta mielestäni nuori tarvitsisi tukea.

13 %

12 %

Kyllä, yleistä tukea ja ohjausta, josta ei ole tehty erillistä päätöstä.

13 %

18 %

Kyllä, erityistä tukea. Tuesta on tehty erillinen päätös.

17 %

4 %

Kyllä, vaativaa erityistä tukea. Opiskelee ammatillisessa erityisoppilaitoksessa.

1 %

0 %

En osaa sanoa

5 %

2 %

- Vanhempien koulutustausta näkyi nuorten opiskelupaikan valinnassa. Mitä koulutetumpi vanhempi sitä todennäköisemmin nuori opiskeli lukiokoulutuksessa.

NUORTEN ARKI OPPILAITOKSESSA

Nuoren opinnot

Lapseni käy mielellään koulua

Lapseni viihtyy opinnoissaan

Lapseni opinnot etenevät suunnitellusti

Lapseni opiskelee häntä kiinnostavassa koulutuksessa

Lapsellani on ainakin yksi kaveri oppilaitoksessa

Lapseni kokee, että oppitunneilla on pääsääntöisesti hyvä opiskelurauha

Luotan vanhempana siihen, että lapseni suorittaa opintonsa loppuun

Täysin tai
jokseenkin
samaa
mieltä

Täysin tai
jokseenkin
eri mieltä

En osaa
sanoa

89 %

11 %

0,3 %

87 %

12 %

1 %

87 %

11 %

2 %

90 %

9 %

1 %

92 %

6 %

2 %

78 %

11 %

11 %

93 %

5 %

2 %

- Oppitunneilla on hyvä opiskelurauha: ammatillinen 69 %, lukio 84 %

Vanhempien tyytyväisyys viimeisen kuuden kuukauden aikana

	Olen tyytyväinen tai melko tyytyväinen	Olen melko huolissani tai huolissanin	En osaa sanoa
Lapsen koulussa viihtyminen	87 %	13 %	1 %
Lapsen säännöllinen koulussa käyminen	91 %	9 %	0,3 %
Lapsen halu mennä kouluun	89 %	11 %	0,4 %
Lapsen opinnoissa jaksaminen	78 %	21 %	1 %
Lapsen opiskelumotivaatio	80 %	20 %	1 %
Lapsen suoriutuminen opinnoissa	82 %	17 %	1 %
Lapsen oikeudenmukainen kohtelu	77 %	8 %	15 %
Koulun turvallisuus	84 %	4 %	12 %
Kouluruokailun järjestäminen	83 %	11 %	7 %

● Huoli opinnoissa jaksamisesta: ammatillinen koulutus 15 %, lukio 26 %

● Huoli opinnoissa jaksamisesta: tyttöjen vanhemmat 27 %, poikien vanhemmat 11 %

Koulupoissaolot

Olen joskus hyväksynyt lapseni poissaolon,
vaikka poissaololle ei minusta ole ollut välttämätöntä syytä

Minulle on tärkeää, että lapseni käy säännöllisesti koulussa

Tiedän, miten poissaoloihin puututaan lapseni oppilaitoksessa

Tiedän, miten minun vanhempana tulee reagoida lapseni erilaisiin poissaoloihin

Mielestäni oppilaitoksen tapa puuttua poissaoloihin on toimiva

Poissaoloista ja niihin puuttumisesta on keskusteltu vanhempien kanssa
esim. vanhempainillassa tai vastaavassa

Tiedän, millaisia tukitoimia oppilaitoksessa on tarjolla,
mikäli eri syistä johtuvia poissaoloja alkaa kertyä

Kyllä

Ei

En osaa
sanoa

26 %

72 %

2 %

99 %

0,3 %

0,3 %

69 %

13 %

18 %

94 %

3 %

3 %

54 %

8 %

39 %

51 %

18 %

31 %

43 %

24 %

33 %

Koulupoissaolot

Oppilaitoksessa on kannustettu vanhempia kiinnittämään huomiota opiskelijoiden koulunkäyntiin liittyvien ongelmien varhaisiin merkkeihin

Oppilaitoksessa tehdään riittävästi yhteistyötä vanhempien kanssa poissaoloihin puuttumisessa

Kyllä

41 %

30 %

Ei

28 %

14 %

En osaa sanoa

31 %

56 %

Tiedän,
miten poissaoloihin puututaan

ammattillinen 64 %, lukio 72 %

Oppilaitoksen tapa puuttua
poissaoloihin on toimiva

ammattillinen 49 %, lukio 57 %

Poissaoloista ja niihin puuttumisesta
on keskusteltu vanhempien kanssa

ammattillinen 47 %, lukio 53 %

Lapsen koulunkäynnin huolenaiheita koskevaan avoimeen kysymykseen vastasi 2338 vanhempaa. Vanhempien vastaukset vaihtelivat suuresti. Erityisesti heitä huolettivat yksinäisyys ja ryhmäyhteisön puute nuorten keskuudessa, työtahti, vaatimukset ja jaksaminen, oppilaiden kohtelu, opettajien osaaminen sekä opetuksen puute, kodin ja koulun välisen yhteydenpidon puute sekä kouluruokailu.

Erityisesti lukiolaisten vanhemmat olivat huolissaan nuoren yksinäisyydestä ja yhteisöllisyyden vähyydestä oppilaitoksessa. Vastauksissa korostui oman ryhmän puute luokattomassa lukiossa. Vanhemmat korostivat myös koronaviruspandemian vaikutuksia nuorten sosiaalisiin suhteisiin. Osa nuorista oli eristäytynyt pandemian aikana kotiin eikä ollut sen jälkeen saanut yhteyttä koulukavereihinsa ja ystäviinsä.

Verrattain iso osa vanhemmista ei osannut vastata oppilaitoksen toimintaan liittyviin väittämiin

oppilaitos huolehtii, ettei opiskelijaa jätetä yksin (40 %)

oppilaitos panostaa hyvään ryhmähenkeen opetusryhmissä (34 %)

oppilaitoksen aikuiset ovat kiinnostuneita opiskelijoiden pärjäämisestä (28 %)

oppilaitos kannustaa opiskelijoita yhteistyöhön keskenään (34 %)

oppilaitos puuttuu kiusaamiseen riittävän tehokkaasti (63 %)

Lukiolaisten vanhempien vastauksissa korostui myös huoli lukion työtahdista ja vaatimuksista sekä jaksamisesta opinnoissa. Vanhemmat olivat huolissaan myös siitä, että lukiossa keskityttiin niin paljon ylioppilaskirjoituksiin ja jatko-opintojen valintaan sen sijaan, että nuori saisi olla nuori ja hänellä olisi aikaa myös muuhun kuin opiskeluun. Myös koulupäivän jälkeinen työmäärä huolestutti monia vanhempia. Opiskelijoiden kohtaaminen, opettajien osaaminen ja opetuksen puute tuli näkyväksi vanhempien

vastauksissa. Erityisesti ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien nuorten vanhemmat olivat huolissaan lähiopetuksen puutteesta ja/tai vapaapäivien ja itseopiskelun määrästä.

Vastaajat pohtivat myös kouluruoan laatua, ruoan riittävyttä ja ruokailun liian kireää aikataulua, joka voi johtaa siihen, ettei nuori syö koulupäivän aikana lainkaan.

Suosituksset

✓ Yksittäisten ryhmäytymispäivien tai tapahtumien lisäksi tulee vahvistaa yhteisöllisyyttä oppilaitoksen arjessa päivittäin.

✓ Vanhemmille tulee avata selkeästi, miten oppilaitos puuttuu poissaoloihin ja miten heidän vanhempansa tulee toimia poissaolotilanteissa.

✓ Vanhempia tulee kannustaa kiinnittämään huomiota koulunkäynnin ongelmien varhaisiin merkkeihin (esim. toistuvat myöhästymiset, päänsärky, ahdistuneisuus, jännittyneisyys) ja olemaan niistä matalalla kynnyksellä yhteydessä oppilaitokseen.

TUKI OPINNOISSA

Oppilaitoksen tarjoamaa tukea ja sen toimivuutta koskevaan avoimeen kysymykseen vastasi 1373 vanhempaa. Vanhempien kokemukset oppilaitoksen tarjoamasta oppimisen tuesta ja sen toimivuudesta vaihtelivat, mutta lukiolaisten ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden vanhempien kokemukset olivat samansuuntaisia.

Osa vanhemmista koki, että monenlaista tukea on tarjolla ja henkilökunta oli aidosti kiinnostunut nuorista. Toiset vanhemmista kokivat, että oppilaitos on suunnitellut antavansa tukea, mutta vanhemmat eivät tiedä, toteutuuko se.

Vanhemmat toivat esiin, että vaikka oppilaitos tarjoaisi aktiivisesti tukea, tuki ja nuori eivät näytä aina löytävän toisiaan. Nuorten voi olla vaikea hyväksyä tarjottua tukea, koska se on kiusallista ikätovereiden silmissä, heidät voidaan leimata erilaisiksi tai he pelkäävät kiusaamista. Osa puolestaan koki, että tuen saanti on nuoren itsensä vastuulla ja kynnys tuen hakemiseen voi olla liian korkea. Nuoret eivät tiedä tukimuodoista tarpeeksi tai kuka sitä antaa. Vaikka tukea olisi saatavilla, vanhemmat eivät pitäneet sitä aina tarkoituksenmukaisena ja/tai riittävänä nuoren tarpeisiin. Tukea ei pidetty aina yhtenäisenä eikä sen antamista järjestelmällisenä.

Osa vanhemmista koki, että oppilaitos ei ole tarjonnut tukea resurssien puutteen, tuen vaativuuden, henkilökunnan epäpätevyyyden tai haluttomuuden, opettajien sekä tuki- ja opiskelupalveluiden välisen yhteistyön puutteen tai heikkouden vuoksi. Vanhemmat toivat myös esiin, että oppilaitokset eivät ole tiedottaneet vanhemmille riittävästi siitä, millaista tukea on tarjolla tai keneen heidän tulisi olla yhteydessä tukeen liittyvissä asioissa.

” *Tuki ja nuori eivät näytä aina löytävän toisiaan.*

Suosituksset

✓ Oppilaitoksessa tulee kiinnittää huomiota luottamuksen rakentamiseen vanhempien kanssa, jotta vanhemmat voivat olla oppilaitokseen yhteydessä matalalla kynnyksellä, kun huoli lapsesta herää.

✓ Vanhemmille tulee avata opiskelun tuen muotoja ja kenen puoleen tukiasioissa tulee kääntyä.

✓ Vanhemmille tulee avata, miten nuoren tuki on järjestetty ja miten se toteutuu käytännössä. Myös vanhempien kokemuksia tulee kuulla nuoren tukea suunniteltaessa.

✓ Opiskelun tuki tulee järjestää niin, ettei se ole nuorta leimaavaa. Kodin ja oppilaitoksen tulee tehdä yhteistyötä ja rohkaista nuorta ottamaan tukea vastaan.

KODIN JA OPPILAITOKSEN YHTEISTYÖ

Vanhempien yhteistyöhön liittyvät näkemykset

Saan vanhempana riittävästi tietoa lapseni opintojen rakenteesta

(esim. oppiaine- ja opintovalinnoista, tutkinnon sisällöstä ja opintojen toteutuksesta)

Saan vanhempana riittävästi tietoa lapseni opintojen etenemisestä

Saan positiivista palautetta lapseni opinnoista

Saan riittävän ajoissa tietoa lapseni opintojen etenemiseen liittyvistä huolista

Saan riittävän ajoissa tietoa lapseni hyvinvointiin liittyvistä huolista

Saan oppilaitokselta riittävästi tietoa opiskeluhuollon palveluista

Oppilaitos kannustaa vanhempia yhteistyöhön oppilaitoksen kanssa

Minua kuullaan lapseni opiskelua koskevissa asioissa

Kerron matalalla kynnyksellä opettajalle tai muulle oppilaitoksen

henkilöstölle lapseni opintoihin liittyvistä huolista

Annan positiivista palautetta oppilaitokselle

Olen saanut oppilaitokselta konkreettisia vinkkejä ja neuvoja,

miten voin vanhempana tukea lapseni opiskelua

Täysin tai
jokseenkin
samaa mieltä

Täysin tai
jokseenkin
eri mieltä

En osaa
sanoa

Amma-
tillinen

Lukio

Amma-
tillinen

Lukio

Kaikki

53 %

63 %

44 %

36 %

2 %

52 %

69 %

45 %

30 %

2 %

36 %

36 %

55 %

55 %

9 %

28 %

25 %

34 %

29 %

43 %

27 %

26 %

29 %

26 %

46 %

60 %

69 %

31 %

24 %

8 %

53 %

62 %

32 %

25 %

14 %

50 %

45 %

25 %

24 %

29 %

74 %

64 %

16 %

24 %

12 %

50 %

49 %

27 %

30 %

22 %

29 %

42 %

52 %

43 %

17 %

Vanhempien yhteistyöhön liittyvät näkemykset

Tiedän, kehen voin vanhempana olla yhteydessä lapseni opintoihin liittyvissä asioissa

Tiedän, kehen voin vanhempana olla yhteydessä lapseni hyvinvointiin liittyvissä asioissa

Vanhempien ja opettajien henkilökohtaista yhteydenpitoa on mielestäni riittävästi

Luotan lapseni oppilaitokseen ja henkilökuntaan

Täysin tai
jokseenkin
samaa mieltä

Amma-
tillinen

Lukio

77 %

81 %

Täysin tai
jokseenkin
eri mieltä

Amma-
tillinen

Lukio

20 %

16 %

En osaa
sanoa

Kaikki

3 %

69 %

75 %

24 %

20 %

6 %

41 %

46 %

52 %

45 %

8 %

75 %

88 %

8 %

8 %

5 %

Kodin ja oppilaitoksen välinen viestintä

Tyytyväisiä kodin ja oppilaitoksen väliseen viestintään

ammattillinen koulutus 60 %

lukio 75 %

Saavat riittävästi tietoa oppilaitoksen toimintaan liittyvistä asioista

ammattillinen koulutus 62 %

lukio 78 %

Tyytyväisiä oppilaitoksen viestintäkanaviin

ammattillinen koulutus 81 %

lukio 91 %

Pitävät viestintää selkeänä

ammattillinen koulutus 73 %

lukio 86 %

Opettajat ja oppilaitoksen muu henkilökunta on helppo tavoittaa

ammattillinen koulutus 62 %

lukio 68 %

Löytävät helposti tietoa oppilaitoksen verkkosivuilta

kaikki vanhemmat 60 %

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskevaan avoimeen kysymykseen vastasi 1746 vanhempaa.

Osa vanhemmista oli tyytyväisiä kodin ja oppilaitoksen yhteistyöhön. He kokivat, että yhteistyö on avointa ja aktiivista. Toisten mielestä yhteistyö on hyvin vähäistä tai sitä ei ole lainkaan, ja vanhemmat kokivat jäävänsä lapsensa koulunkäynnin ulkopuolelle.

Suurin osa avokysymykseen vastanneista vanhemmista toivoi yleisen tiedottamisen lisäksi ajantasaista, säännöllistä ja avointa viestimistä oman lapsen opiskelujen etenemisestä, jotta he voisivat olla paremmin oman lapsensa tukena ja reagoida mahdollisiin haasteisiin nopeasti. Säännöllistä viestintää toivottiin myös silloin, kun lapsen opinnot etenevät suunnitellusti. Vanhemmat toivoivat myös positiivista palautetta oman lapsensa opinnoista. Vanhemmat kokivat, että kodin ja koulun välinen viestintä vähenee peruskoulusta toiselle asteelle siirryttäessä.

Henkilökohtaisia tapaamisia ryhmänohjaajan tai vastuupettajan kanssa toivottiin. Tapaamisia pidettiin tärkeinä myös silloin kun lapsi menestyy opinnoissaan hyvin. Myös Wilma- tai vastaavien merkintöjen käyttämistä pidettiin tärkeänä ja niiden käyttöön toivottiin yhtenäisiä käytäntöjä oppilaitoksen sisällä.

Osa vanhemmista koki, että toisella asteella opiskelevan nuoren kuuluukin ottaa enemmän vastuuta omista opinnoistaan eikä kodin ja oppilaitoksen yhteistyölle nähty olevan varsinaista tarvetta, etenkin jos nuoren opinnot etenivät. Toisaalta vanhemmat korostivat, että, kun oppilaitoksessa herää nuoresta huoli, kotiin otet-

taisiin yhteyttä matalalla kynnyksellä, jotta tilanteeseen voidaan yhteistyössä reagoida ennen kuin haasteet kasvavat suuremmiksi.

Vanhemmat toivoivat, että toisen asteen opintojen aikana järjestettäisiin vanhempainiltoja useammin kuin kerran ja myös opintojen eri vaiheessa. Oppilaitoskohtaisten vanhempainiltojen rinnalle toivottiin ryhmäkohtaisia vanhempainiltoja. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että he pääsevät tutustumaan oppilaitokseen, oppilaitoksen henkilöstöön ja toisiin vanhempiin. Vanhempainilloissa jaettua tietoa toivottiin jaettavan myös niille vanhemmille, jotka eivät päässeet osallistumaan.

- Ajantasaisen viestinnän tärkeyttä perusteltiin niin alaikäisen kuin itsenäistyvän nuoren tukemisen sekä oppivelvollisuuteen liittyvän vanhempien vastuun näkökulmista. Vanhemmat toivat myös esiin, että yhteistyössä tulisi kuulla ja kohdata vanhempien esiin tuoma huoli ja kokemukset.

Moni vanhempi piti tärkeänä, että yhteistyö jatkuu kodin ja oppilaitoksen välillä jollain tavalla myös sen jälkeen, kun nuori on tullut täysi-ikäiseksi.

Avoimeen kysymykseen siitä, millaisiin vanhempainiltoihin vanhemmat halusivat osallistua, vastasi 2286 vanhempaa. Osa vanhemmista kannatti etävanhempainiltoja tai ainakin vanhempainillan järjestämistä hybriditilaisuutena pitkien välimatkojen tai vanhempien työaikojen

takia. Toiset kaipasivat lähivanhempainiltoja, jotta voisivat tutustua lapsen oppilaitokseen ja opettajiin etenkin opintojen alkuvaiheessa. Oman lapsen ja nuoren oman luokan tai ryhmän vanhempainillat koettiin hyödyllisemmiksi kuin koko oppilaitoksen yhteiset vanhempainillat. Vanhempainiltojen sijaan tai niiden rinnalle toivottiin myös mahdollisuutta keskustella opettajien kanssa oman lapsen opinnoista ja niiden etenemisestä.

Moni toivoi, että yhteistyö jatkuu kodin ja oppilaitoksen välillä myös sen jälkeen, kun nuori on tullut täysi-ikäiseksi.

Vanhempaintapaamiset

Vanhempainilta tai vastaava on järjestetty

ammattillinen koulutus 82 %

lukio 94 %

Vanhempainiltaan tai vastaavaan osallistui

ammattillinen koulutus 63 %

lukio 74 %

Kokee vanhempainillat tai vastaavat tärkeäksi

ammattillinen koulutus 87 %

lukio 80 %

Vanhempainiltoja tai vastaavia järjestetään enemmän kuin kerran opintojen aikana

ammattillinen koulutus 20 %

lukio 51 %

Tavannut vastuopettajan tai ryhmänohjaajan kanssa

ammattillinen koulutus 48 %

lukio 28 %

Osallistunut HOKS /HOPS-keskusteluun

ammattillinen koulutus 27 %

lukio 15 %

Osa vanhemmista kaipasi tiiviitä, asiapitoisia vanhempainiltoja, osa taas toivoi vanhempainiltoihin toiminnallisuutta ja toisiin tutustumista. Vanhemmat toivoivat vanhempainiltoihin keskustelua myös nuorten hyvinvoinnista ja siitä, miten kotona voidaan tukea nuorten opiskelua ja jaksamista. Myös nuorten mukana oloa vanhempainilloissa ehdotettiin.

Avokysymykseen siitä, mistä vanhemmat halusivat keskustella opettajan tai oppilaitoksen henkilöstön kanssa henkilökohtaisesti vastasi 2444 vanhempaa. Avovastauksissa erottui kuusi teemaa.

Vanhemmat toivoivat toisen asteen opintojen ja koko koulutusjärjestelmän parempaa avaamista vanhemmille heti opintojen alkamisvaiheessa. Osalle vanhemmista opiskelu toisella asteella on vierasta. Myös tietoa mahdollisista jatko-opinnoista ja työelämään siirtymisestä toivottiin.

” Vanhemmat toivoivat vanhempainiltoihin keskustelua myös nuorten hyvinvoinnista ja siitä, miten kotona voidaan tukea nuorten opiskelua ja jaksamista.

- Yleisimpiä syitä siihen, miksi vanhempi ei osallistunut vanhempainiltaan, olivat työesteet, liian myöhään ilmoitettu ajankohta tai muut aikataululliset syyt, sairastuminen ja se, että toinen vanhemmista osallistui.

- Yleisin syy siihen, miksi vanhemmat eivät olleet mukana HOKS / HOPS suunnitelmien laadinnassa oli, että vanhemmat eivät ole näistä tietoisia.

Vanhemmat haluavat keskustella opettajan / muun henkilökunnan kanssa

- Opintojen rakenteista, ainevalinnoista ja niiden vaikutuksista jatko-opintoihin, urasuunnitelmiin ja työllistymiseen.
- Nuoren opintojen edistymisestä, opinnoissa pärjäämisestä ja positiivisesta palautteesta.
- Nuoren opiskelumotivaatiosta, opiskelutaitojen tukemisesta sekä tuen tarpeesta.
- Nuoren hyvinvoinnista, jaksamisesta ja poissaoloista.
- Nuoren sosiaalisista suhteista ja ryhmäytymisestä.
- Koulutuksen rakenteesta ja toteutuksesta (lähiopetus, aikatauluttaminen, vaatimukset suhteessa opiskelutaitoihin, opetuksen laatu ja menetelmät).

” Vanhemmat toivoivat toisen asteen opintojen ja koko koulutusjärjestelmän parempaa avaamista vanhemmille heti opintojen alkamisvaiheessa.

Suosituksset

✓ Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä tulee tiivistää. Sekä yksilöllistä että yhteisöllistä yhteistyötä tarvitaan myös toisella asteella.

✓ Vanhemmille tulee avata opintojen rakennetta, opiskeluvaihtoehtoja ja koko koulutusjärjestelmää heti, kun nuori aloittaa opinnot. Opintojen aikana tulee käydä keskusteluja jatko-opinnoista ja työelämän mahdollisuuksista.

✓ Vanhempien tulee saada tietoa nuoren opintojen etenemistä säännöllisesti, jotta he voivat tukea nuoren opintoja kotona.

✓ Vanhemmille tulee viestiä aktiivisesti ryhmää ja opiskelua koskevista ajankohtaisista asioista.

✓ Vanhemmat kaipaavat myös positiivista palautetta nuoren opinnoista ja vahvuuksista.

✓ Vanhemmille tulee hyvissä ajoin kertoa, miten kodin ja oppilaitoksen yhteistyö muuttuu nuoren täyttäessä 18 vuotta ja kuinka vanhemmat voivat olla edelleen itsenäistyvän nuoren tukena.

ARKI JA KASVATUS KOTONA

Miten tyytyväinen olet seuraaviin asioihin, kun ajattelet lastasi?

	Olen tyytyväinen tai melko tyytyväinen	Olen huolissani tai melko huolissani	En osaa sanoa
Nuoren kaverisuhteet	85 %	14 %	1 %
Nuoren fyysinen terveys	89 %	11 %	0,1 %
Nuoren liikkuminen	79 %	21 %	1 %
Nuoren psyykinen terveys	82 %	18 %	1 %
Nuoren nukkuminen	77 %	23 %	0,3 %
Nuoren ruokailutottumukset	83 %	17 %	0,2 %
Nuoren energijuomien käyttö	85 %	13 %	3 %
Nuoren digilaitteiden parissa viettämä aika	64 %	35 %	1 %
Nuoren harrastusten ja muun elämän tasapaino	80 %	19 %	2 %
Nuoren rahankäyttö	90 %	10 %	1 %

Olen ollut huolissani seuraavista asioista viimeisten kuuden kuukauden aikana

	Kaikki	Tytöt	Pojat	Lukio	Ammatillinen
Nuoren yksinäisyys	53 %	64 %	44 %	60 %	44 %
Nuoren netissä ja peleissä kohtaamat asiat	45 %	39 %	50 %	47 %	44 %
Nuoren nikotiinituotteiden käyttö	15 %	9 %	21 %	6 %	28 %
Nuoren kiusatuksi joutuminen	14 %	17 %	11 %	12 %	15 %
Nuoren päihteiden käyttö (alkoholi, huumeet)	12 %	9 %	15 %	9 %	16 %
Nuoren osallistuminen kiusaamiseen	1 %	0,7 %	2 %	1 %	2 %

Huolenaiheita

Huolissaan oman lapsensa psyykkisestä terveydestä

tyttöjen vanhemmat 25 %

poikien vanhemmat 12 %

Huolissaan oman lapsensa ruokailutottumuksista

tyttöjen vanhemmat 19 %

poikien vanhemmat 14 %

Huolissaan harrastusten ja muun elämän tasapainosta

tyttöjen vanhemmat 21 %

poikien vanhemmat 17 %

Ilonaiheet

- Hyvä ja avoin vuorovaikutus oman lapsen kanssa.
- Luottamus nuoren omaan päätöksentekokykyyn.
- Nuoren sosiaaliset suhteet ja harrastukset.
- Nuoren elämänmyönteinen asenne.
- Oma lapsi ja vanhemmuus.

Huolenaiheet

- Nuoren arkirytmii ja arjenhallinta.
- Nuoren vähäinen liikkuminen.
- Nuoren yksinäisyys.
- Nuoren riittämättömät opiskelutaidot ja kyky ottaa vastuuta omasta oppimisesta.
- Nuoren jaksaminen opinnoissa.

” Vanhempana oleminen on hienointa, mitä yleensä voi olla. On paljon enemmän positiivisia puolia kuin negatiivisia.

VANHEMPIEN TUEN TARVE OPPILAITOKSILTA

Mihin seuraavista toivoisit vanhempana saavasi tukea oppilaitoksesta?

Nuorten opiskeluvalintoihin liittyvissä asioissa	48 %
Nuorten opiskelutaitoihin liittyvissä asioissa	43 %
Nuorten opiskelumotivaatioon liittyvissä asioissa	40 %
Nuorten opiskelu-uupumukseen liittyvissä asioissa	31 %
Itsenäistyvän nuoren tukena olemiseen liittyvissä asioissa	26 %
Nuorten psyykkiseen terveyteen liittyvissä asioissa	23 %
Nuorten nukkumiseen ja palautumiseen liittyvissä asioissa	22 %
Nuorten digilaitteiden parissa viettämään aikaan liittyvissä asioissa	22 %

Vähemmän tukea
koettiin tarvittavan
seuraaviin teemoihin

Kiusaaminen 8 %

Päihteet 6 %

Nuorten vapaa-aikaan
liittyvät asiat 5 %

ARKI KOTONA

Ota kantaa vanhempana olemiseen liittyviin väittämiin

	Täysin tai jokseenkin samaa	Täysin tai jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa
Nuoren kasvattaminen ja tukeminen vaatii minulta paljon voimavaroja	53 %	46 %	1 %
Koen pärjääväni hyvin lapseni kanssa	95 %	4 %	0,2 %
Koen, että perheemme rahat riittävät hyvin nuoren arjen kustannuksiin	80 %	20 %	0,4 %
Toisen asteen opinnot ovat rasittaneet perheen taloudellista tilannetta	15 %	83 %	2 %
Olen kokenut vanhempana uupumusta viimeisen vuoden aikana	33 %	65 %	3 %
Uskon, että lapseni tulee pärjäämään hyvin elämässään	94 %	3 %	2 %
Näen oman tulevaisuuteni valoisana	93 %	5 %	2 %

Vanhemmuus

Toisella asteella opiskelevan nuoren vanhempana oleminen voi tuntua haastavalta

“Sitä kokee melkoista riittämättömyyden tunnetta, kun ei voi auttaa lastaan kouluun liittyvissä asioissa. Tehtävät ovat niin vaikeita, ettei minusta ole läheskään aina auttajaksi. Kirjat ovat kaikki koneella ja niiden kautta opiskelu on mahdotonta, joten en pysty edes siten virkistämään muistiani. Koulun aiheuttama suuri ahdistuksen määrä näkyy lapsessani ja voimattomuus sen edessä on hetkittäin todella rankkaa.”

” Vanhemmuudesta on tehty temppurata, mistä ei aina ole helppo suoriutua. Vanhemmille asetetut vaatimukset ovat kyllä ajateltu varmasti lapsen parhaaksi. Jos tulee ongelmia, toivoisin, että niitä ratkotaan ystävällisesti eikä syyttäen. Moni ei uskalla pyytää apua vanhemmuuteen, koska pelkää syyttävää suhtautumista ja entistä vaikeammaksi muuttuvaa temppurataa.

- Vanhemmuuteen liittyviä väitteitä koskevaan avoimeen kysymykseen vastasi yhteensä 638 vanhempaa.

Haastava perhetilanne haastaa myös vanhempana olemista

“Nepsylasten vanhemmat ovat väsyneitä yhteiskunnan luomien standardipaineiden alla.”

” *Olen leski ja siksi lasteni yksinhuoltaja. Yhden vanhemman arki ei aina ole helppoa eikä minulla ole voimavaroja nuoren tukemiseen ja mahdollisuutta esimerkiksi hänen koulutyönsä valvomiseen tarkemmin.*

Tukea nuorelle ja perheelle

“Ymmärrän tämän syksyn lukiolaisen äiti -kokemusteni jälkeen entistä paremmin omien oppilaitteni huoltajien pettymyksen, kun lasta ei tueta tarpeen mukaisesti systeemeissä, joiden ainoaksi funktioksi luulisi lapsen hyvinvoinnin varmistamisen. Jaksan, koska tiedän lapseni oikeudet ja velvollisuudet. Osaan vaatia, koska tiedän opettajien oikeudet ja velvollisuudet. En jaksaisi katsoa vierestä lapseni kärsimystä, jos en lainkaan tietäisi, miten häntä voisi auttaa tai minulla ei olisi siihen muita tarvittavia resursseja.”

“Pikkulapsen vanhempana sain tietoa, pienen koululaisen vanhempana myös, teinin vanhempana tiedon puute on huutava.”

” *Yksin on riittämätön olo viikoittain. Jakamaton huoli on suuri.*

Perheen taloudellinen tilanne huolestuttaa monia vanhempia

“Työelämä vie valtavasti energiaa vanhempana ololta, lisäksi taloudellinen tilanne on haasteellinen. Maksuton toinen aste on erittäin hienoa asia, mutta koulun oheistapahtumat vievät yksinhuoltajalta paljon rahaa, etenkin nyt kun elämisen kustannukset nousseet hurjasti. Lapsi on tärkein.”

“Taloudelliset asiat ahdistavat tällä hetkellä. Kumpikin vanhemmista käymme töissä. Minä teen kolmeakin eri työtä välillä, mutta rahat eivät meinaa millään riittää peruselämiseen. Lapset eivät saa tarpeeksi usein uusia vaatteita tai harrastuksia, joita haluaisivat. Eikä ole varaa perheenä käydä missään. Tämä ahdistaa ja harmittaa eniten. Samoin se, että ei ole aikaa tarpeeksi perehtyä kunnolla lasten opintoihin ja antaa niissä tukea.”

Köyhänä on hankala olla hyvä vanhempi.

Nuoren tukena oleminen ja tulevaisuususkon ylläpitäminen on tärkeää

“Vanhempana oleminen on hienointa, mitä yleensä voi olla. On paljon enemmän positiivisia puolia kuin negatiivisia. Huolissaan tietenkin saa koko ajan olla, mutta uskon kuitenkin, että lapseni tulee pärjäämään elämässään.”

“Nuoren vanhempana oleminen on tärkeää ja ihanaa aikaa. Yhteys häneen on hyvä. Arvostamme toisiamme ja asioista sovitaan keskustelemalla. Upea tyyppi kasvamassa lapsesta aikuiseksi ja näin haastavassa ajassa. Olen ylpeä hänestä, itsestäni. Hyvin me on vedetty tämä osuus elämää!”

“Ei tarvitse huvipuistoihin lähteä, elämä teinin kanssa on yhtä vuoristorataa. Siinä on vain opeteltava pitämään pää kylmänä, muistettava pitää omat silmät auki, vaikka jännittäisikin ja muistettava, että kerran olin itsekin nuori ja hyvä minusta silti tuli.”

TOIMIVA KODIN JA OPPILAITOKSEN VÄLINEN YHTEISTYÖ EDELLYTTÄÄ LUOTTAMUSTA

- Aloitetaan yhteistyö myönteisellä vuorovaikutuksella heti nuoren aloittaessa opinnot.
- Viestitään avoimesti, ajantasaisesti ja säännöllisesti opinnoista ja oppilaitoksen arjesta.
- Kohdataan ja kuullaan nuori arjessa.
- Puututaan varhain, kun huoli nuoresta herää.
- Toimitaan yhdessä yhteisen tavoitteen eteen – nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen puolesta.

Suomen

VANHEMPAINLIITTO

HEM OCH SKOLA